

MOFs projekt backsvala 2017–2018

Jan Sondell

Som redovisades i Fåglar på Mälaren 2017 har Mälaren Ornitologiska Förening (MOF) tillsammans med Sand & Grus AB Jehanders och BirdLife International/Birdlife Sverige genomfört ett projekt vars fullständiga namn är: "Management of Sand Martin in the Stockholm area". Det omfattade Jehanders fem stora grustag och syftade till att göra personalen uppmärksam på var svalorna håller till och även planera brytningen av grus så att häckbranterna kan lämnas ostörda under häckningstiden. Genom att planera väl hoppades vi på ett gott

häckningsresultat och en ökning av antalet svalor till 2018. Projektet var nämligen tvåårigt och syftar också till att framställa en handledning om skötseln av backsvalar i grustagen i Sverige. Det är nu genomfört och slutredovisat.

Det visade sig var svårare än planerat att styra svalorna. De hade en benägenhet att slå till i nyöppnade avsnitt av grustaget, kanske för att nyblottad sand är fuktigare och mera lättgrävd än i äldre branter. I grustagen har 20 grupper av svalor identifierats och fotograferats. Olika data på dessa

Vinjettbilden till handledningen. Risken är stor att nyanlända backsvalar efter ankomsten börjar bygga bon där brytning pågår. Teckning Nils Forshed.

grupper har sedan sammanställts. Materialet har analyserats och nu finns slutrapporter på svenska och engelska. Redan nu ser det ut som att vi vill besöka grustagen också under 2019 för att om möjligt få säkrare trender angående beståndsutveckling m.m. Backsvalan kommer också att bli ”riksinventeringsart” för BirdLife Sverige år 2020. Inom projektet har vi tagit fram en handledning för hur man bör sköta backsvalor som börjar häcka i ett grustag.

Mycket talar för att antalet svalor i länet är en funktion av antalet grustag. Omkring varje täkt finns det mat för ett antal svalor, hur många beror på tillgången på flygande insekter. Där spelar förekomsten av sjöar i närområdet en viktig roll. Eftersom antalet grustag har minskat starkt på senare år har också antalet backsvalor minskat.

Den 11–12 januari höll StOF ett seminarium om backsvalan där inventeringsresultat för Stockholms-, Södermanlands- och Uppsala län presenterades. Även vårt projekt backsvala presenterades. Man var ening om att backsvalan kräver mer uppmärksamhet. Populationen i Stockholms län är omkring 1000 par och alla var eniga om att antalet inte bör tillåtas minska ytterligare. Möjliga stödåtgärder är att lägga upp ”evighetshögar” som grävs om varje år eller att sätt upp holkar.

Det finns rapporter om projektet både på svenska och engelska och även den ovan nämnda handledningen. Kontakta mig på jan.sondell@telia.com om Du vill ha en rapport.

Översikt norrifrån över Enhörna grustag.

Foto Kjell Häggvik.